

[Udenrigsministeren]

har medtaget nogen betragtninger over CSCE-processen i hele dens bredde, for det er jo ikke blot de konventionelle stabilitetsforhandlinger, der er interessante og væsentlige i denne sammenhæng, det er også det fortsatte arbejde på tillid- og sikkerhedsskabende foranstaltninger mellem alle de 35 lande. Det er ikke mindst den menneskelige dimension, hvis tillidskabende virkning jo potentielt har mindst lige så stor betydning som de konkrete forhandlinger om militær udrustning og personel af den ene og den anden art.

Men for at sammenfatte: Der er i ganske betydeligt og glædeligt omfang sammenfald i de synspunkter, og det forekommer mig, at der hermed er grundlag for at lede den politiske meningsudveksling om sikkerheds- og nedrustningspolitiske spørgsmål i Danmark ind i et mere frugtbart spor, end vi har kendt det i de senere år. Regeringen bidrager gerne til en sådan udvikling.

Forhandling

Ritt Bjerregaard (S):

Ved indgangen til 1990'erne står vi pudsig nok med samme lidt matte stemning som i slutningen af forrige århundrede. Det udviklede sig dengang ligefrem til en stilretning, fin de siècle, og det er nok denne opgivende holdning, der får en konservativ statsminister som hr. Poul Schlüter til at kaste hele garderoben fra sig og erklære, at det er slut med Gud, konge og fædreland. Nationalstaternes tid er forbi.

Sådan ser det ikke ud fra en socialdemokratisk vinkel. Det er klart, at tiderne er skiftet også for os. Troen på, at vi kunne nøjes med at opbygge en skandinavisk velfærdsstat, har vist sig utilstrækkelig. Vi har også behov for nytænkning; men vor løsning vil være en anden.

Under den kolde krig var udenrigspolitikken så at sige upolitisk. Der var ikke meget at vælge imellem. Hvis vi i Danmark skal vælge mellem Øst og Vest, er det klart, at vi vælger Vesten. Vælgerne og politikerne kunne derfor med sindsro overlade hele udenrigspolitikken til funktionærerne i Udenrigsministeriet. Men nu er tiderne andre.

Der er to ting, der har sat udenrigspolitikken på dagsordenen. Den ene og vigtigste er den folkelige modstand mod atomoprustningen. Det har vist sig, at det kunne nytte noget, at al-

mindelige mennesker engagerede sig i den sikkerhedspolitiske diskussion. Det har medført, at udenrigspolitikken er blevet noget, der interesserer. Det rummer muligheder og perspektiver, og udenrigspolitikken kan ikke længere bare overlades til en dygtig tjenestemand.

Det andet, der er sket i de senere år, er, at den statsdirigerede kommunisme ikke alene har spillet fallit – det gjorde den allerede under Stalin – men de kommunistiske regeringer og partier har også selv opgivet at lade, som om de tror på deres samfundsmodel.

Det bud, det nuværende styre er kommet med på Sovjetunionens problemer, nemlig at forsøge med åbenhed og demokratisering, er naturligvis ikke det eneste tænkelige. Stalin viste andre veje. I sammenligning med det og det meste af, hvad man ellers kan komme i tanker om, er Gorbatjovs styre langt det mest acceptable. Det har brug for succes, og det kan det bl.a. få ved at flytte ressourcer fra den militære til den civile sektor.

Vi i Vesten har ikke noget at vinde ved et politisk eller økonomisk sammenbrud af det kommunistiske styre. Derfor står vi os ved at komme russerne i møde, når de tilbyder afspænding og nedrustningsforhandlinger – også selv om det måske ikke er så ligetil at finde ud af, om fredsommeligheden i lige så høj grad udspringer af, at ressourcerne skal bruges andre steder, som af dybfølt fredsvilje.

Den mærkbare afspænding, der er kommet mellem Øst og Vest under Gorbatjov, giver os nogle valgmuligheder, vi ikke havde før. Sikkerhedspolitisk holder vi selvfølgelig fast i NATO, men vi går ind for at få organisationen og dens politik fornyet og tilpasset til verden, som den nu er. Vi må se, om det ikke efterhånden kan lykkes at få selve den militære institution til at indse, at tiderne er andre efter fredsbevægelserne og glasnost.

Atomafskrækkelsen er ikke længere en brugbar strategi, og den gamle »hellere død end rød« har mistet det, den måtte have haft af appel, når selv kommunistiske ledere snakker om, at det ikke er farven på kattens pels, der betyder noget, men om den kan fange mus.

Vi har i Vesten et problem med at skaffe vore militære institutioner kontakt med nutiden og virkeligheden. Det er en del af vores sikkerhedsproblem. Det skal klares, og det vil blive klaret, om ikke på andre måder så ved hjælp af tiden og pensionsordningerne.